

zpráva

Kožmínův opakovaný zázrak: Z kolokvia Asi bych chtěl sněžit vzhůru...

V pátek 27. listopadu 2015 proběhlo v Brně na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity kolokvium k nedožitým devadesátinám Zdeňka Kožmína nazvané Asi bych chtěl sněžit vzhůru, které společně zorganizoval Ústav české literatury a knihovnictví FF MU a Ústav pro českou literaturu AV ČR. Setkání zahájil připomínkou Kožmínovy výtvarné činnosti a krátkým povídáním o profesorových mladých letech v Roudnici nad Labem dr. Jan Tlustý. Celkem bylo prosloveno dvanáct příspěvků v rámci tří tematických bloků.

Učitel

„Dovedl bych ve škole oslňovat, ale nechci hrát...“ (Kožmín *Struktury*, 1995: 29)

V prvním bloku, ve kterém vystoupili doc. Josef Prokeš, dr. Jaromír Blažejovský a dr. Michal Příbáň, opakovaně zaznívala slova typu neokázalost, laskavost a takt. Hovor se vedl o několika obdobích Kožmínova učitelského života – doc. Prokeš vzpomínal na Kožmínovo působení na Pedagogické fakultě MU v 60. letech, dr. Blažejovský navázal líčením, jak pan profesor za normalizace pracoval na gymnáziu v Zastávce u Brna, a dr. Příbáň popsal jeho porevoluční návrat na univerzitu.

Učitel a tvůrčí psaní

„Psát, psát, psát do opojení...“ (Kožmín *Obtisky*, 1998: 17)

Pro dr. Alicji Leix byla klíčová úcta, kterou Kožmín prokazoval všem studentům, a rovněž poznání, že při interpretaci poezie nejde pouze o jakési „vršení dojmů“, ale je nutné své objevy prezentovat zodpovědným způsobem. Doc. Zbyněk Fišer si vzal za základ Kožmínův spisek *Tvořivý sloh* (1995). V něm pan profesor mimo jiné představuje psaní jako nástroj poznávání a zároveň osobní kultivace, což i dnes rezonuje s naukou brněnského Ateliéru tvůrčího psaní, který Zdeněk Kožmín spolu s docentem Fišerem v roce 1994 založili. Druhý blok zakončila Mgr. Jitka Cholastová úvahou nad vztahem Kožmína-pedagoga a Kožmína-interpretu. Podle ní bylo panu profesorovi vlastní pojetí oboru, v němž se recepce, produkce a interpretace textů prolínají a nejsou násilně odělovány nepřekonatelnými bariérami.

Interpret

„Nemiluji ani tak aforismy, jako spíše vyslovování klíčových existenciálních zkušeností a záblesků pravdy...“ (Kožmín, *Obtisky*, 1998: 111)

Poslední a nejrozsáhlejší část kolokvia zahájil prof. Jiří Trávníček. Představil pět náhledů, s jejichž pomocí přiblížil Kožmína jako osobnost i jeho dílo: vývoj Kožmínova psaní (od strukturalismu ke pohledu kontemplujícímu), hledání rovnováhy mezi metodou a rozuměním, interpretační nápad zvětšeniny, nezničitelnost nejistoty (interpretační spojení vědění i nevědění) a jeho odpor k předvádění se. Další dva příspěvky na konkrétních příkladech ilustrovaly Kožmínovu práci s literaturou – dr. Roman Kanda mluvil o jeho studiích Franze Kafky a Milana Kundery, dr. Zuzana Urválková za pomoci Kožmínova rozboru Máchovy znělky Tichý tis nad růží stíny sklání ukázala, jak se vyrovnával s vykládáním poezie.

Po přestávce program pokračoval neohlášeným, ale o to vítanějším výstupem prof. Milana Suchomela, který mluvil o Kožmínově pečlivém a pokorném čtení děl českých literátů, pomocí něhož pátral po smyslu a pravidlech hry jednotlivých textů. Následovala prezentace dr. Ondřeje Sládka o způsobech, jimiž byl pan profesor spřízněn se strukturalismem, a o těch, kterými se od něj naopak odlišoval. Poslední blok i celé kolokvium pak uzavřel dr. Jan Tlustý, který přidal několik osobních vzpomínek na svého někdejšího učitele, jenž vždy hledal cesty, jak z literatury pro své studenty a čtenáře učinit něco, co se dotýká lidských životů.

Dr. Alicja Leix: „Na interpretačních seminářích s profesorem Kožmínem se četly básně. Na studentech bylo vidět, jak je většina z nás totálně ztracená, ale za 15 minut už jsme věděli. A to se opakovalo s každou básní, byl to opakovaný zázrak.“

Jana Vrzalíková